

LA LITERATURA A OSONA ENTRE 1952 I 2002

JESÚS AUMATELL

Proposta per a un estudi sobre la producció literària a Osona del 1952 ençà. L'article se centra en dues línies de treball: les plataformes de difusió (revistes, concursos, editorials) i els autors. En el primer aspecte, es ressegueixen les diferents tendències, situant-les en el context de les etapes històriques concretes, i en el segon es ressenyen no tan sols els col·lectius o generacions establerts sinó també aquells escriptors que no es poden encabir en un grup.

A proposal for a study of the literary work produced in Osona since 1952. The article centres on two main areas: the public platforms available (magazines, competitions, publishing houses), and the authors themselves. In terms of the first, the main trends are outlined and situated in their particular historical context, while the second section reviews not only the recognised collectives or generations, but also those individual writers whose work does not fit neatly into any group.

Primera part: proposta d'una periodització

No és el meu objectiu defensar l'especificitat de la producció literària osonenca, sinó que parteixo de la base que aquesta s'inclou en l'àmbit més ampli a què pertany per naturalesa, és a dir, la literatura catalana. Això no obstant, l'estudi de la literatura produïda a Osona no és només possible, sinó necessari, ja que a la comarca s'han generat històricament iniciatives que, vinculades a institucions o grups, han permès l'aparició de plataformes (revistes, diaris, tertúlies, editorials...) més o menys estables a partir de les quals les successives promocions d'autors s'han pogut presentar davant del públic comarcal, i de vegades fins i tot projectar-se en l'àmbit general de la literatura catalana.

A Osona hi ha històricament una dinàmica literària molt rica, amb uns principis evolutius autònoms, i és sens dubte necessari estudiar el fenomen amb profunditat i des dels seus orígens. Això, però, queda lluny de les possibilitats d'aquest treball, tenint en compte sobretot que molts dels autors que haurien de ser esmentats encara no han estat estudiats, i fins i tot algun d'ells té inèdita la pràctica totalitat de la seva obra literària, com és el cas de Joaquim Segura Lamich. Sóc conscient, doncs, que no podré realitzar plenament el treball encomanat (un estudi de la literatura a Osona la segona meitat del segle xx), però intentaré, si

més no, dibuixar un esquema general que vagi més enllà dels tòpics que s'han consolidat al voltant, sobretot, de la primera part d'aquest període, els anys que van entre 1952 i 1975, i que comprenen, doncs, la postguerra i el franquisme.

La meua intenció és, doncs, proposar un model historiogràfic per a l'estudi de la literatura a Osona entre els anys 1952 i 2002. En aquest sentit, cal apuntar, en primer lloc, que l'any 1952 no assenyala l'inici d'un període, sinó que és una fita dins d'una època que començà, el 1939, amb la victòria de l'exèrcit franquista i la instauració d'una dictadura que va perseguir a mort la llengua i la cultura catalanes, de manera que aquesta data significa un autèntic any zero. Tenint en compte això, el 1952, en l'àmbit de la política espanyola, delimità el final dels anys més durs de la postguerra: se suprimí la «cartilla» de racionament i es va començar a fer palesa la superació per part del règim franquista de l'autarquia, cosa que, a la llarga, conduiria al redreçament econòmic i a la integració d'Espanya a l'ONU (1955); en definitiva, doncs, aquest any Franco va consolidar-se en el poder, tant de cara endins com enfora. Sota la mirada de les nacions occidentals en l'òrbita de les quals entenia que havia d'integrar-se, el règim va veure's obligat a aflluixar la pressió repressiva, de manera que la llengua i la cultura catalanes pogueren ocupar un espai en l'àmbit públic; un espai que començava sent molt modest però que ja no pararia de créixer.

En allò que afecta la producció literària osonenca, l'any 1952 assenyala el punt d'arrencada de noves plataformes literàries, com la revista *Ausa*, alhora que s'observa un canvi en l'activitat literària local; així, la generació que s'havia donat a conèixer en el tombant de la dècada dels quaranta als cinquanta (nascuts a finals dels anys vint i principis dels trenta (Albert Manent n'ha dit la generació de 1951 en l'article «Esquema i balanç d'una generació literària: la de 1951», que es troba dins *La literatura catalana en debat*. Barcelona, 1973, p. 99-118), pràcticament desapareix de la palestra local: d'una banda, el grup d'estudiants del Seminari (Segimon Serrallonga, Josep Junyent, Josep Grau i Antoni Pous, entre altres), que el 1951 van oferir una mostra antològica en *Estudiants de Vic 1951*, entren en un llarg període de silenci; i per altra part, el grup del Col·legi Sant Miquel (Josep M. Font Espina, Wifred Espina, Josep M. Solà i Sala, entre altres), d'expressió castellana i que s'havia donat a conèixer en el Concurs Literari de Sant Tomàs i a través del setmanari *Ausona*, també es desfà, ja que alguns pràcticament deixen de publicar poesia (com J. M. Solà i Sala o M. Mercè Miró), i d'altres s'estableixen lluny d'Osona, de manera que la seva presència a l'àmbit local desapareix progressivament (com J. M. Font Espina i W. Espina). De fet, es produeix un fenomen curiós, ja que aquesta generació deixa pas, a principis de la dècada dels cinquanta, a autors de les promocions anteriors a la guerra (nascuts entre 1900 i mitjans dels anys 1920, com Miquel S. Salarich i Torrents, Joan Nuri Casals, Miquel Bosch i Jover, el ja esmentat Joaquim Segura, Jacint Costa o Joan Sunyol entre altres), que fins aleshores s'havien mantingut en un discret segon pla. Però no havien romàs inactius, i l'aparició de la revista *Ausa* és de fet la conseqüència d'una tasca cultural que s'havia mantingut durant anys en un àmbit gairebé familiar.

També en el tombant del mig segle el concurs literari de Cantonigròs, que havia començat el 1944 com a certamen local, pren una orientació més ambiciosa. Així, a partir de 1951, tot i fer-se sense cap mena de permís, comença a ser difós arreu dels Països Catalans, amb un èxit de participació que, tenint en

compte les circumstàncies, cal qualificar d'extraordinari, ja que atrau els escriptors en llengua catalana més significatius del moment, de Carles Riba a Manuel de Pedrolo. L'artífex d'aquest èxit no és altre que el seu principal promotor, Joan Triadú, qui va aconseguir dotar el certamen d'un simbolisme (el de la resistència de la llengua i l'esperit catalans en els reductes rurals on l'essència roman invulnerada) que transcendí de llarg l'àmbit comarcal per constituir un punt de referència obligada en la història de la literatura catalana d'aquest període.

Un període que arranca a principis de la dècada dels cinquanta i abasta fins a finals dels seixanta (1967) i durant el qual veiem reaparèixer la generació anterior a la Guerra, mentre que la posterior passa a ocupar un segon pla, alhora que comencen a donar els seus primers textos la fornada d'autors nascuts durant la Guerra o en els primers anys posteriors. Així, les promocions anteriors al 1936 tindran en la revista *Ausa* el seu mitjà d'expressió, mentre que la primera promoció de postguerra (o generació de 1951) ho farà a través d'*Inquietud* (1955-1966), i la segona promoció de postguerra (nascuts des de mitjans dels anys trenta fins a mitjans dels quaranta, com Josefa Contijoch, Jacint Sala o Elies Mas) deixaran impreses al suplement «Cau Faluga» de la revista *Comarca* (1963-1967) les seves primeres provatures.

Per altra part, també és el 1967 l'últim any que se celebra el concurs de Cantogròs, el ressò i el prestigi del qual havien crescut fins al punt que ja no tenia el sentit mític –de cosa secreta– dels anys més durs, ja que la repressió sobre la llengua i la cultura catalanes havien minvat. Per això, a partir de 1968 el concurs va esdevenir itinerant: cada any se celebraria en un indret diferent dels Països Catalans amb el nom de Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra.

El darrer tram de la dècada dels seixanta, amb 1968 com a any emblemàtic, significa un canvi polític i social a nivell mundial, que també afecta Catalunya –i Osona– malgrat tots els condicionants particulars. Mentre la política cultural falangista que s'havia vingut practicant en alguns municipis d'Osona, com Torelló, fa un seriós intent de modernitzar-se (el Premio 4 de Febrero esdevé Premio de Novela Villa de Torelló l'any 1968), el moviment cultural d'oposició al règim troba formes d'expressió en revistes de divulgació restringida i de format d'autoedició, on es dona a conèixer una nova promoció, la dels nascuts entre 1950 i 1963): revistes com *Clot* (a partir de 1974) i *Home Zero* (a partir de 1978), entre d'altres. Molt més ambiciós i sòlid, el projecte que qualla en la revista *Reduccions* (a partir de 1976) és fruit d'una generació, la de 1951 (amb la col·laboració des del principi d'elements més joves, com Lluís Solà i Sala, i la posterior incorporació de dos autors de la promoció de la transició, com són Francesc Codina i Víctor Sunyol), que aquests anys assoleix la plena maduresa. El mateix grup de *Reduccions* faria un seriós intent de projecció a través de la col·lecció dirigida per Ricard Torrents «Paraula Menor», de l'editorial Lumen, i on van veure la llum els primers llibres de Segimon Serrallonga i Lluís Solà a mitjans dels setanta. També lligat a aquest grup, el pintor Jordi Sarrate va donar sortida, a través dels llibres de format molt cuidat i de tiratge reduït de la col·lecció «Quaderns El Bordiòl», a textos d'Antoni Pous i Miquel Martí i Pol, entre altres.

L'aparició des de 1978 d'*El 9 Nou*, un mitjà periodístic d'àmbit comarcal que aconsegueix una audiència molt acceptable, capta alguns dels autors-promotors d'iniciatives «submergides», com Toni Coromina, i alhora contribueix a crear un ambient de normalitat cultural; aquests factors fan que les esmentades iniciatives perdin el seu sentit combatiu i que o bé desapareguin (com *Home Zero*, el darrer número de la qual està datat el 1984) o bé intentin fer el pas a la distribució normalitzada (com *Clot*, que entre 1982 i 1985 publica vuit números amb una nova concepció i un nou format).

Tot aquest moviment que es produeix a principis dels anys vuitanta assenyalava un canvi, una ruptura, la qual, per fer-la coincidir amb una data emblemàtica, podem situar el 1983, any que el PSOE guanya per primera vegada les eleccions a Espanya. Es tracta d'un període molt convuls, ja que abasta des dels últims anys del franquisme fins a la consolidació de la democràcia, incloent, doncs, la mort de Franco (1975) i l'etapa de la transició. I és que des del punt de vista literari és molt complicat defensar una periodització que tingui 1975 com a any de ruptura; l'any de la mort del dictador, més enllà de la seva indiscutible importància històrica, no assenyalava un canvi en la literatura, sinó que aquesta segueix una evolució que no esdevé ruptura fins a principis dels anys vuitanta.

A partir de mitjans dels anys vuitanta, amb la definitiva desaparició de *Clot* i de les diverses revistes afins, la literatura a Osona queda en una situació precària.

Passa a dependre de diversos factors externs, com la premsa comarcal (*Ausona*, *El 9 Nou* i *La Marxa* publiquen ocasionalment contes i poemes), les editorials d'àmbit nacional (d'accés molt restringit) o els premis literaris, que és el màxim que són capaços de promoure els consistoris locals. Aquesta situació mai no l'ha resolta prou l'editorial osonenca Eumo, més dedicada al tema docent (lligat a la Universitat de Vic) que no pas a la literatura. Només una editorial com Columna possibilitaria el llançament d'autors nous (com Josep Riera, Montserrat Llorens o Rosa Codina), això sí, amb una fórmula de finançament que no comprometés l'empresa: és a dir, amb la col·laboració econòmica de l'autor o d'alguna entitat bancària. Més rarament, a més del cas excepcional de Miquel Martí i Pol i Maria Àngels Anglada, alguns autors trobaran sortida a una part de la seva obra en editorials comercials d'àmbit nacional (en aquest apartat caldria esmentar, entre altres, Pep Rosanes, Víctor Sunyol, Jacint Sala i Lluís Solà i Sala en poesia, i Josefa Contijoch, Emili Teixidor, Miquel Obiols i M. Dolors Orriols en narrativa).

Com a resposta a això, a finals de la dècada dels vuitanta apareixen dues iniciatives remarcables; d'una banda, la col·lecció de llibres de poesia «Llimerol», i, de l'altra, «Cafè Central». «Llimerol» és una col·lecció de l'editorial sabadellenca AUSA (propietat del pintor vigatà Albert Estrada-Vilarrasa), dirigida per Armand Quintana, i que ha publicat sobretot escriptors de l'anomenat Grup de Tavèrnoles, el gruix del qual el formen autors nascuts als anys quaranta, com Pilar Cabot, Jacint Sala o Elies Mas, i cinquanta, com Montserrat Llorens i Josep Riera. Aquesta col·lecció, però, no ha tingut gaire continuïtat, ja que després d'una

primera remesa d'una desena de volums apareguts entre 1989 i 1993, ha calgut esperar fins al 2002 per veure'n un de nou, signat per Pere Puig.

L'aparició, el 1990, de «Cafè Central», genera una nova dinàmica, ja que, aprofitant un nou recurs que es generalitza en aquest període com és el de la tecnologia informàtica, recupera la fórmula de les «edicions submergides» dels anys setanta (és a dir, edicions limitades en format d'autoedició i de distribució restringida) donant-los un nou sentit: les publicacions no es proposen com a mitjà d'expressió d'allò que una força política repressora impedeix de dir, sinó com a l'últim reducte de la literatura en una societat que menysprea tot allò que no té valor mercantil. Seguint aquest exemple va aparèixer a Osona Emboscall Editorial, que la primavera de 1998 va presentar *Set/Tes*, una *plquette* que reunia poemes de Pep Rosanes i Josep Manel Ferrer Moreno; des d'aleshores ha publicat més de 150 títols, entre poesia, novel·la, narracions i llibres de viatges i memòries.

En resum, l'estudi de la literatura a Osona la segona meitat del segle xx es pot dividir en tres parts netament diferenciades: 1) de 1952 a 1968; 2) de 1969 a 1983, i 3) de 1984 a l'actualitat. Són tres fragments prou amplis com perquè es puguin postular diferents variacions a dintre de cadascun d'ells, però crec que constitueixen unitats evolutives que quallen en trencaments significatius, llevat, potser, de l'últim, la proximitat del qual impedeix de fer-ne una valoració prou afinada. Tot i això, crec que a partir d'aquesta periodització es pot emprendre un estudi adequat de la producció literària osonenca de cinquanta anys ençà.

Segona part: proposta d'agrupació dels autors osonencs del període 1952-2002 en promocions

1. Els autors de les promocions anteriors a 1936

En aquest apartat inclourem autors de les promocions anteriors a 1936 que continuen actius després de la Guerra, i publiquen obra significativa o bé participen activament en l'aparició de plataformes per a la creació i difusió de la literatura. Es poden dividir en dos grups: els nascuts abans de 1914 i els nascuts entre 1914 i 1922.

1.1. Autors nascuts abans de 1914

Són aquells que, en esclatar la Guerra, ja tenen com a mínim vint anys i per tant la seva etapa de formació es pot donar per tancada. En general tenen alguna obra publicada abans del conflicte bèl·lic. Són, en molts casos, eclesiàstics o seglars molt vinculats amb els centres catòlics, i en els anys més foscos de la postguerra esdevenen referents per a la reconstrucció de l'activitat cultural a nivell local.

Joan Puntí i Collell (Manlleu, 1886-1962). Tot i que la part més important de la seva obra es desenvolupa abans de la Guerra Civil, en la postguerra esdevingué un referent per al grup d'escriptors manlleuencs agrupats al voltant de la publica-

ció *Lletres amicals*, ja que a través d'ell veien la possibilitat d'enllaçar amb la cultura catalana anterior a la Guerra, superant la contradicció que suposava la seva militància falangista. Ja gran, Puntí i Collell es deixà festejar sense implicar-se, però, gaire. Com a publicacions seves més destacades d'aquest període cal esmentar els volums de records *La meva mare* (1950) i *Memòries d'un panissaire* (1952), i el llibre de poemes *Roses i noses* (1953).

Pilar Pratdesaba (Vic, 1886-1971). Col·laborà durant tota la seva vida amb les publicacions locals, on solia publicar poemes de temàtica intimista i religiosa. En la postguerra publicà dos llibres sota l'auspici de la Llibreria Sala: *Records de Joventut* (1952, vol. VII de la col·lecció «Aures de la Plana») i *Romeria als santuaris de la Verge*.

Jacint Costa (Vic, 1899-1981) va aplegar la seva poesia sota el títol *Collita tardoral* (1970), desè volum de la col·lecció «Aures de la Plana», de la Llibreria Sala.

Miquel Bosch i Jover (Calders, 1900 - Hostalets de Balenyà, 1960). Va ser un dels artífexs de la recuperació literària després de la Guerra. Així, va participar en certàmens literaris, on la seva poesia fou premiada sovint. De la seva obra literària en deixà moltes mostres en les publicacions locals i comarcals. Col·laborà amb la revista *Ausa* des dels seus inicis. Va publicar els volums de poesia *Per felicitar* (1955), conjunt de felicitacions pensades per a festes i onomàstiques, religioses i populars i tota mena de commemoracions on l'autor demostra un profund coneixement de la pròpia tradició i un gran domini de la tècnica pedagògica. L'any 1994 l'Ajuntament dels Hostalets de Balenyà publicà *Miquel Bosch i Jover, poeta d'ahir, d'avui i de sempre* que, a cura de Mn. Vidal i Pietx, recuperava la figura i l'obra d'un home crucial en el món cultural osonenc de postguerra.

Lluís Pou i Solà (Manlleu, 1901-1975). De formació autodidacta, l'influència decisivament el seu convilatà Puntí i Collell en els seus inicis. Per raons polítiques, hagué d'exiliar-se durant uns anys (1925-1930). Fou un assidu col·laborador de les publicacions locals, tot i que, en la postguerra, no va ser tan ben considerat com altres autors que feien de pont amb la cultura anterior al conflicte; això s'explica en part per raons ideològiques, i en part perquè conreà una poesia amb una forta empremta modernista que quedà, però, llastrada per la seva manca de criteri, que l'impulsava a un excés de verbositat. Abans de la Guerra publicà *Aires dels cims* (1932) i *Aplec de caramelles* (1933), i després *El vers de l'Eucaristia* (1967) i *Esparses de la meva arpa*, entre altres.

Eduard Junyent (Vic, 1901-1978), tot i haver escrit, i fins i tot publicat, poesia, no tingué la voluntat de projectar-se com a literat. Però un estudi sobre la literatura a Osona de la segona meitat segle XX no pot deixar d'esmentar-lo, ja que en la postguerra animà múltiples tertúlies literàries que, amb el temps, donarien lloc a iniciatives tan sòlides i duradores com la revista *Ausa*. A través de la seva activitat docent insuflà molts joves estudiants, i fou l'ànima dels Certàmens Literaris dels Estudiants de Secundària; a més, col·laborà decididament en la segona època (tota la dècada dels cinquanta) amb el Certamen Literari de Cantonigròs.

Joaquim Segura Lamich (Santa Coloma de Queralt, 1902 - Vic, 1993). Escriptor vocacional, abans de la Guerra havia publicat les novel·les *Judici de*

Salomó (1925) i *El cor d'un home* (1925). En acabar el conflicte bèl·lic s'establí a Vic, on visqué fins a la seva mort. Fou un dels primers que, en la postguerra, publicà poemes en català a la premsa comarcal osonenca. El 1950 l'editorial vigatana Sala va publicar-li el llibre de poesia *Gotims*. Va intentar donar sortida a la seva obra a través dels premis literaris, i guanyà una llarga llista de Flors Naturals, Violes i Englantines, premis a contes d'ací i d'allà. L'any 1968 va guanyar el Premi Fastenrath de novel·la als Jocs Florals de la Llengua Catalana de 1969 a l'Argentina. El 1968 va ser guanyador del Premi de Novel·la Immortal Ciutat de Girona amb l'obra *La Vida i la Mort*. Malgrat això, l'única novel·la que va veure publicada va ser *L'eterna nosa*, el 1952, a Reus. Així, a l'hora de morir va deixar inèdites, com a mínim, deu novel·les, dos llibres de contes, dos de poemes i quatre de teatre. La seva poesia, força diversificada, té sobretot l'interès d'avançar, als anys cinquanta, alguns temes propis de la poesia social, però en lloc de seguir per aquest camí es decanta posteriorment cap a una poesia religiosa i moralitzant, en formes rígides, paral·lelament al tema amorós, que és una constant en la seva lírica. La petita part de la seva obra narrativa que he llegit demostra que és un escriptor que domina tant les formes de construcció del relat com la llengua amb què treballa, un català ric i àgil. Els seus temes, sovint al voltant de conflictes familiars, revelen una visió pessimista i fosca del món. Es tracta sens dubte d'un autor que caldria recuperar.

Joan Castells Casas (Manlleu, 1902 - Torelló, 2000). Des de principis dels anys trenta exercí com a secretari de l'Ajuntament de Torelló, on participà, durant la postguerra, en la represa cultural. Durant tota la seva vida va escriure poesia, la qual donava a conèixer en les publicacions dels pobles amb què se sentia més vinculat: Torelló i Manlleu. Així, des de finals dels anys quaranta, en els programes de festa major d'aquestes localitats rarament hi falten els seus poemes. Uns poemes que, a partir dels anys setanta, recollí en llibres que ell mateix es feia publicar. Els temes que li plaïa tractar els trobava en el paisatge i les efemèrides locals, i en la seva iconografia religiosa. *Torellonenques* (1972), *Pomells de flors a Santa Maria* (1974) i *Tardorenenques* (1992) són tres dels molts títols que es podrien esmentar.

Miquel S. Salarich i Torrents (Vic, 1904-1996). Metge de professió, es dedicà a la literatura amb entusiasme. Al costat d'Eduard Junyent, fou un dels propulsors de la represa cultural catalana en la postguerra. La seva obra literària contempla un doble vessant: la recerca històrica en l'àmbit de la literatura local, i la pròpia creació lírica. Pel que fa al primer aspecte, se centrà sobretot en el període de la Renaixença, amb obres com *Història del Círcol Literari de Vic* (1962) o *La poesia vuitcentista a Osona* (1989). La seva poesia gira al voltant del món íntim, dels paisatges quotidians, dels gestos familiars; les seves formes són sempre clàssiques i molt ben tallades, però no encarcerades ni embafores, ans sap trobar el registre escaient per elevar el vers molt per damunt de la mitjana. Publicà, entre altres llibres de poemes, *La finestra oberta* (1954), *Llaors i Ofrenes* (1956) i *Poemes de Tarda* (1964).

Josep Clarà i Roca (Roda de Ter, 1905 - Barcelona, 1989). Vinculat al Centre Catòlic, va ser un dels principals animadors de la vida cultural rodenca anterior a la Guerra Civil. Igualment, tingué un paper crucial en la represa posterior, contri-

buint a la creació de tertúlies (la Penya Verdaguer) i esdeveniments literaris (els Jocs Florals de Roda de Ter de 1947). Va publicar dos llibres de poesia: *Hores enceses* (1947) i *Pètals d'una flor* (1980).

Joan Nuri i Casals (Torelló, 1909 - Rubí, 1984). El 1935 va publicar el poemari *Del cor i del seny* (l'únic que publicaria en vida, també és el primer llibre publicat a Torelló). D'idees republicanes, després de la Guerra va patir catorze anys de reclusió en vint-i-una presons diferents. Tornà després a la comarca per instal·lar-se amb la seva família a Vic. Marginat, trobà un cert recer en la colla d'en Manel dels Ous i d'en Garolera, que li estrenaren algunes comèdies en vers. Va enllestir diversos reculls poètics que han restat inèdits. El 1958 es traslladà a Barcelona, on treballà a l'editorial Labor fins a la jubilació. El 1960 es casà amb una altra poetessa, Eulàlia Colomer, amb qui s'instal·là a Rubí.

Joan Castell Masallera (Manlleu, 1910-1991). L'any 1932 va publicar *Poemes i cançons*. Després del conflicte, s'alineà decididament amb el bàndol vencedor, i tot i que pràcticament deixà d'escriure poesia, fou un col·laborador constant en les publicacions locals. En aquest sentit, fou un dels membres del grup que publicava les *Pàgines amicals*, on publicà els poemes que escriví durant la Guerra, els quals constitueixen una de les poques mostres de poesia en català de tendència falangista escrita a Osona.

1.2. Autors nascuts entre 1914 i 1922

A aquests autors, l'esclat de la Guerra els sorprèn a punt de tancar-se o tot just acabada la seva etapa de formació. No han publicat cap obra abans del conflicte, però tenen una consciència vivencial de la situació cultural catalana anterior a la Guerra. Constitueixen un pont entre els autors de les promocions precedents i els de les següents.

M. Dolors Orriols (Vic, 1914) va decantar-se cap a la literatura després de la Guerra Civil. Durant la postguerra publicà *Cavalcades* (1949), *Retorn a la vall* (1950) i *Reflexos* (1951); després, a causa de la situació del país, la seva novel·lística deixà de publicar-se de forma normalitzada. Després de la mort del dictador ha publicat les novel·les *Cop de porta* (1978), *Contradansa* (1981), *Petjades sota l'aigua* (1984), *Molts dies i una sola nit* (1985), *El riu i els inconscients* (1990) i *Una por submergida* (1992).

Bonaventura Selva (Vic, 1918). Fou un dels primers redactors de la revista *Inquietud*, la qual pràcticament va dirigir a partir del núm. 4 (1955) i fins al 30 (1964). Ha publicat un únic llibre, *Vigatans i viganisme* (Premi Maspons i Camarasa 1963).

Armand Quintana (Manlleu, 1921). Organitzà, en la postguerra, cursos de català clandestins. Des de 1957 fins a 1964 va ser un dels principals suports de la revista *Inquietud*. Amb la democràcia, va dedicar-se activament a la política; així, va esdevenir regidor de Cultura de l'Ajuntament de Vic entre 1983 i 1987. És el principal responsable de la col·lecció «Llimerol», i l'ànima del Grup de Tavèrnoles. Fins ara, ha publicat la novel·la *El temps cremat* (1995) i el recull de contes *A l'ombra del semàfor* (2001), aquest darrer en col·laboració amb Pilar Cabot.

Joan Sunyol i Genís (Badalona, 1922). Va passar la seva infantesa a Vilassar de Mar i féu llargues estades a la masia El Cantarell, de Vic, on també va passar-hi els anys de la Guerra Civil. Un cop acabada la contesa va viure uns anys a Palma de Mallorca. Aquest llarg periple queda ben reflectit al seu llibre *Retorns*. L'any 1946 s'establí definitivament a Vic. La música i el cultiu de la literatura han conformat la seva actitud rica i positiva per a la difusió de la cultura, que ha determinat la seva participació activa als moviments culturals a Vic, majorment durant el dur període de postguerra. La seva producció literària s'ha difós amb la publicació del poema *Llum endins* (1947), dels poemaris *Del nostre entorn* (1979), *Vitralls i ressons* (1984), *Jocs* (1992), els dos volums de *Personatges i tipus populars de Vic i Comarca* (1981 i 1985), il·lustrats per Pilarín Bayés, i el llibre de proses *Retorns* (1994, amb un pròleg d'Albert Manent). Amb el volum *Tria*, publicat aquest mateix any 2002, ofereix una bona mostra de la seva producció poètica més recent.

2. La promoció de postguerra

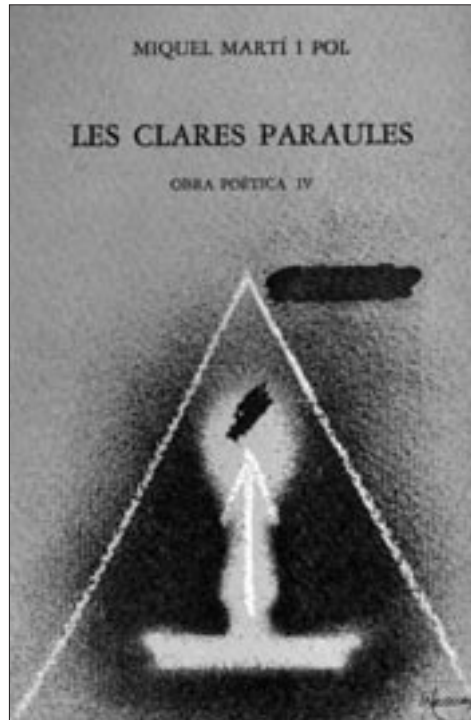
Aquesta promoció coincideix bàsicament amb el que Albert Manent etiqueta com a «generació de 1951», i inclou autors nascuts entre el 1923 i el 1938, l'etapa de formació dels quals es desenvolupa durant els anys més foscos de la postguerra. Si bé comparteixen molts aspectes en la seva formació (la importància de la cultura clàssica, de l'art i de la filosofia), es poden dividir en dos grups: els que s'eduquen en un context castellanitzant (Grup del Col·legi Sant Miquel, i autors com Miquel Martí i Pol o Emili Teixidor), i els de formació catalana (bàsicament, el Grup del Seminari). Com s'ha apuntat anteriorment, aquests autors, després d'un primer esclat en el tombant de la dècada dels quaranta als cinquanta, passen per un llarg període de silenci que cal relacionar amb la necessitat de resituar-se respecte d'una realitat que no s'adiu amb l'expectativa creada a partir de la formació rebuda.

2.1. Els que s'eduquen en un context castellanitzant

2.1.1. El Grup del Col·legi Sant Miquel

M. Mercè Miró (Vic). De molt jove va publicar alguns poemes a la premsa vigatana, escrits en el context dels certàmens literaris dels estudiants de secundària. Però la seva aportació més significativa la dona en els estudis literaris, amb obres com *La prosa narrativa de Martí Genís* (1978).

M. Àngels Anglada (Vic, 1930 - Figueres, 1999) va donar-se a conèixer com a poeta amb *Díptic* (1970), llibre compartit amb Núria Albó, i *Kiparíssia* (1980), però és amb la narrativa on assolí els majors èxits, tant de crítica com de públic: *Les Closes* fou Premi Josep Pla 1978, *Sandàlies d'escuma* guanyà el Premi Lletra d'Or el 1985 i el Premi de la Crítica el 1986. El seu gran èxit fou, però, *El violí d'Auschwitz* (1994), esdevingut un clàssic de la narrativa catalana. El primer volum de la seva obra completa, que recull la narrativa, va aparèixer el 2001.

2.1.2. Altres autors

Miquel Martí i Pol (Roda de Ter, 1929). Des de ben jove es va vincular amb les associacions culturals del poble, on es relacionà amb el cercle d'escriptors locals que tenien en Josep Clarà el seu referent. Entorn dels vint anys comença el que diversos crítics han convingut en anomenar la primera etapa de la producció poètica de Miquel Martí i Pol, que inclouria títols com *Porto la tarda recolzada al braç* (poemes datats entre 1948 i 19549), *Paraules al vent* (1951-1953, Premi Óssa Menor 1953) o *El fugitiu* (datat entre 1952 i 1957). Resolta la crisi religiosa que articulava aquests llibres, inicia un nou període, caracteritzat per la temàtica social i la tècnica realista, amb obres com *El Poble* i *La Fàbrica-1959*, escrits entre 1956 i 1959. Durant la dècada dels seixanta escriu *Autobiografia* (1965-1966), i *He heretat l'esperança*. L'esclerosi múltiple que se li diagnosticà el 1970 es va traduir en la seva poesia en una crisi d'identitat, manifestació de la lluita per adaptar-se a la nova situació. Aquest procés es va anar descabdellant en reculls com *Llibre sense títol* (1970-1971) i *La pell del violí* (1972-1973), i culminà en *Cinc esgrafiats a la mateixa paret* i *Llibre dels sis sentits* (tots dos de 1974). Amb l'estabilització de la malaltia a partir del 1975 es produí un canvi que es manifesta, en els poemes, a través d'un protagonisme actiu que comprèn des del

vessant social i polític (*Crònica de demà*, 1977) fins a l'amorós (*Estimada Marta*, 1978). El trasbals de la mort de la seva primera muller, Dolors Freixas, quedà reflectit en els reculls *Andorra (postals i altres poemes)* (1983) i *Llibre d'absències* (1984), on s'inicià un procés de recuperació del passat com a reacció davant d'un futur que es preveu insatisfactori. A partir d'aquesta època, Miquel Martí i Pol ha mantingut la seva producció amb un ritme pausat però constant, amb títols com *Un hivern plàcid* (1993), *Llibre de les solituds* (1997) i *Després de tot* (2002).

Emili Teixidor (Roda de Ter, 1933). Format en el cercle de Clarà i Roca, s'estrenà com a autor de narrativa per a infants i adolescents: *El soldat plantat* (1967), *Les rates malaltes* (1967), *Dídac*, *Berta i la màquina de lligar boira* (1969) i *L'ocell de foc*. Però els seus majors èxits de crítica i públic els ha obtingut amb les seves obres destinades al públic adult, entre les quals cal esmentar el recull de contes *Sic transit Glòria Swanson* (escrit entre 1963 i 1967), i les novel·les *Retrat d'un assassí d'ocells* (1988) i *El llibre de les mosques* (Premi Sant Jordi 1999).

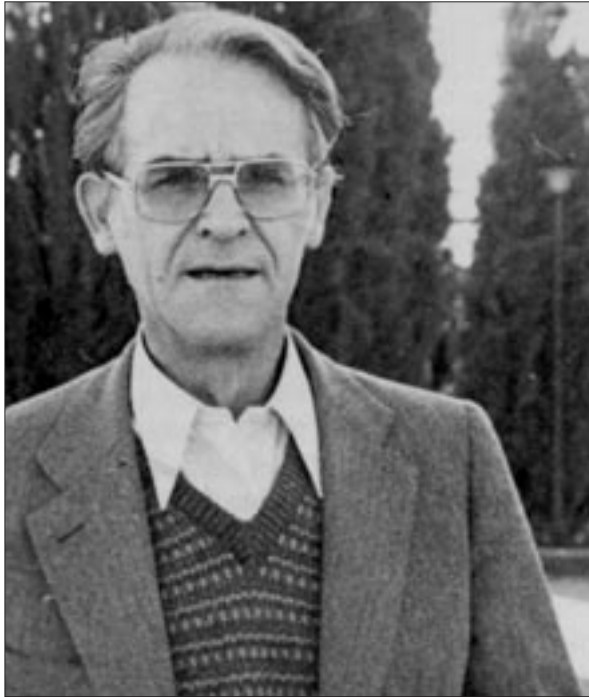
Maria Font (Sant Pere de Torelló, 1928) mereix un capítol a part. De formació autodidacta, des de molt jove va sentir la vocació poètica, però fins pràcticament l'edat de jubilar-se no ha publicat el seu primer llibre: *La mort del camp* (1981), on deixa clarament definides les directrius de la seva poesia: el cant a la vida rural, i el plany per la seva extinció en la societat actual. Al volum *Adéus definitius* (1999) aplega la producció posterior a *La mort del camp* que se situa en la tendència més lírica i intimista, mentre que a *Enderrocs* (1999) hi mostra l'actitud més combativa, i hi adopta fórmules poètiques més discursives. En tots dos casos, però, el to de veu és nostàlgic, fins i tot pessimista. Els poemes d'*Adéus definitius*, doncs, es caracteritzen per la seva concentració lírica i per prendre sempre com a punt d'arrencada la persona en la seva circumstància vital concreta: ja en els primers versos del llibre l'autora ens avisa que en el que llegirem hi ha la seva existència. També és autora d'*Esriptura insòlita i altres contes* (1999), llibre que aplega onze narracions que, en contrast amb la seva poesia, sempre dotada d'una forta càrrega emocional, es caracteritzen pel to irònic o humorístic, fins i tot, de vegades, burlesc. Malgrat això, el tema de fons és el mateix que el de bona part de l'obra poètica: la degradació de la qualitat de vida a causa de la urbanització de la societat.

2.2. Els de formació catalana

Aquest apartat el constitueixen els autors del Grup del Seminari: es donaren a conèixer en l'antologia *Estudiants de Vic 1951*, prologada per Carles Riba.

Josep Grau i Jofre (Manlleu, 1927) ha publicat els llibres *El desert constant* (1978), *El llac* (1989) i *Virídia* (2002), en poesia; i les novel·les *Balada de Florian* (1987) i *Un món batega a l'ombra* (1988).

Segimon Serrallonga (Torelló, 1930 - Badalona, 2002). Implicat en moltes iniciatives literàries des de la seva participació en l'antologia de 1951. Així, el trobem al capdavant d'*Inquietud* en la seva última etapa (1964-1967) i de *Reduccions* des dels seus inicis (1977) fins que la mort el sorprengué l'abril de 2002.

Segimon Serrallonga. (Fotografia extreta de la revista *Clot*)

Així mateix, col·laborà molt estretament amb l'editorial Eumo. Com a mestre, va transmetre no només el seu coneixement literari, sinó també la passió per la literatura a diverses promocions d'alumnes. La seva primera obra publicada fou *Eixarms* (1974), que després recollí en el volum *Poemes (1950-1975)* (1979). De la seva poesia posterior n'ha deixat algunes mostres en revistes, però la major part espera ser publicada aviat. No és arriscat sumar-se a Joaquim Molas quan afirma que la poesia de Segimon Serrallonga constitueix una aventura equiparable a la dels més grans poetes de tots els temps, d'Ausiàs March a Baudelaire.

Josep Junyent i Rafart (Vic, 1930-1993). Va sentir de ben jove la vocació poètica. Malgrat que mai no va editar cap llibre de poesia en vida, podem documentar els seus precoços intents de projecció pública: als quinze anys va rebre un premi en el certamen literari que, el 1945, fou convocat pel Seminari de Vic en el marc de les celebracions commemoratives dels cent anys del naixement de Verdaguer. Uns anys més tard, el 1948, va concursar en els Jocs Florals que se celebren a Torelló; hi presentà dos poemes de tema religiós que ja presenten alguns trets característics del conjunt de la seva poesia: *a)* l'expressió de la relació del jo amb l'entorn des d'una perspectiva dialògica interior on s'analitzen la consciència psicològica, la intuïció metafísica o la certesa mística, i *b)* la manifestació en el món sensible del transcendent, de la qual cosa es deriva l'acumulació d'imat-

D'esquerra a dreta, Joan B. Bertran, Joaquim Molas, Segimon Serrallonga, Antoni Pous, J. V. Foix, Antoni Comas, X, Carles Riba, Josep Esteve, Clementina Arderiu, Ricard Torrents, Núria Picas, possiblement Albert Manent, Pilar Vila-Abadal, Josep Junyent, Joan Triadú i Jordi Sarsanedas.

(Fotografia extreta del llibre *Estudiants de Vic, 1951*)

ges provinents de l'àmbit dels sentits, relligades entre si per un fons simbólico-metafòric recurrent de coloració cristiana. L'activitat literària pública de Josep Junyent va atènyer el seu punt àlgid en els primers anys de la dècada dels cinquanta. Del desembre de 1949 fins al juliol de 1952 va publicar força regularment a la revista mensual *Taradell*. A finals de 1951 va participar en el II Certamen Literari de la Plana de Vic que organitzava el setmanari *Roda de Ter*, i hi va aconseguir el primer premi amb un conjunt de quatre poemes aplegats sota el títol genèric *Hores de la Plana*. Aquest mateix any participà en l'antologia *Estudiants de Vic 1951*, amb pròleg de Carles Riba, i, el 1952, va col·laborar en *La poesia catalana eucarística*. En aquests anys va provar sort als Concursos de Poesia de les Festes de Sant Roc de Cantonigròs, i li fou premiat el petit recull *Déu és caritat* a la convocatòria de 1952, i, l'any següent, al seu *Recull de poemes de tema religiós* li va ser concedit el segon principal guardó. L'any 1954 representa un punt d'inflexió en la trajectòria pública de Josep Junyent com a poeta. La raó potser cal buscar-la en el fet que s'ordena sacerdot, materialitzant una vocació que fins ara s'havia manifestat a través de la poesia. Però a partir d'ara plantejarà la seva vida en funció del nou compromís vital i, tot i que sempre en seguirà escrivint, reservarà la poesia a l'àmbit privat; com una tasca complementària on, tanmateix, aconsegueix moments d'intensitat creativa prou remarcables, alhora que sap relligar sèries de poemes amb sòlides trames estructurals. Així, pràcticament va deixar de publicar poesia, i fins dos anys després de la seva mort, el 1995, no aparegué *Obra lírica*, on es recull la part més significativa de la seva tasca poètica, que mantingué tota la vida i que el situa com un dels poetes osonencs més destacats de la segona meitat del segle xx.

Antoni Pous, quan va escriure l'antologia *Estudiants de Vic*. (Arxiu Serra d'Or)

Antoni Pous (Manlleu, 1932 - Barcelona, 1976) va ser un dels principals animadors del Grup del Seminari, i el que connectà aquesta colla amb Joan Triadú i Carles Riba. Ordenat sacerdot el 1956, va ser, entre 1960 i 1963, vicari a Igualada, on impulsà la revista *Textos* i on publicà una *Antologia de la poesia igualadina* (1963). Posteriorment es traslladà a Alemanya, on prosseguí la seva formació filològica, alhora que es dedicava a l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes. Allí publicà, en col·laboració amb Johannes Hösle, *Katalanische Lyrik* (1970), una antologia de poesia catalana traduïda a l'alemany. A part d'*El nou bon sempre seguit del desconhort a Jaume d'Urgell*, publicat el 1974, i alguns poemes apareguts a la revista *Reduccions* (que ell va contribuir a gestar, tot i que no la veié néixer), la resta de la seva poesia roman inèdita.

3. La promoció del franquisme

Aquest apartat inclou autors nascuts entre 1939 i 1952; el 1968 tenien entre 18 i 28 anys.

Lluís Solà (Vic, 1940). Molt vinculat a Segimon Serrallonga i altres autors del Grup del Seminari, col·laborà activament en l'última etapa d'*Inquietud* i amb *Reduccions* des dels seus inicis. S'ha dedicat al teatre, com a professor del Centre Dramàtic d'Osona i com a director del grup La Gàbia. Va donar un primer tast de

la seva obra poètica amb *Laves, escumes* (1975), al qual seguí *L'herba dels ulls* (1993), tots dos volums recollits, juntament amb altres textos inèdits, en *De veu en veu* (2001), llibre que va ser reconegut per la crítica com una des les obres més importants publicades els darrers anys.

Pere Puig (Vic, 1940) escriu poesia des de ben jove, tot i que *Pols i alenada*, el seu primer llibre, no apareix fins al 1971. Posteriorment ha publicat *Mesura natural*, *Homes en la rasa* (1977), *Estyrany vigorós* (2002). La seva obra manté una notable unitat de to, una coherència força insòlita entorn d'una voluntat expressiva austera i ajustada que no renuncia, però, a la pulcritud formal.

Josefa Contijoch (Manlleu, 1940) es va donar a conèixer com a poeta en llengua castellana; d'aquesta etapa són les obres *De la soledad primera* (1964) i *Aquello que he visto* (1965). Va ser la principal responsable de la publicació, entre 1963 i 1968, del suplement «Cau Faluga» dins la publicació manlleuena *Comarca*, que donava sortida pública a un grup d'artistes manlleuencs (hi havia pintors i literats, i entre aquests últims, a part de la mateixa Contijoch, Jacint Sala i Elies Mas). A finals dels anys seixanta, per la influència d'autors de la generació precedent, com Armand Quintana i Segimon Serrallonga, decidí escriure exclusivament en català; des d'aleshores ha publicat, entre altres llibres,

Quadern de vacances (Una lectura de «El segon sexe») (1983), *Ales intactes* (1996), en poesia, i les novel·les *Potala* (1986), *No em dic Raquel* (1989) i *Rímmel* (1994).

Pilar Cabot (Vic, 1940) des de la llibreria Clam va dur a terme una important tasca de difusió del llibre català, i sempre ha col·laborat molt activament amb les iniciatives literàries osonenques. Ha conreat la poesia i, ocasionalment, la narrativa breu. Ha publicat, en el primer gènere, *Avui estimo Baudelaire* (1988), *Balcó de guaita* (1989), *Ombres de mots i de silencis* (1992) i *Vol ballar un tango amb mi, senyor Vivaldi?* (1999). Conjuntament amb Armand Quintana publicà el volum de narracions *A l'ombra del semàfor* (2001).

M. Dolors Alibés (Vidrà, 1941) ha conreat preferentment la novel·la juvenil, amb obres com *Màquines d'empaquetar fum* o *Si vols un androide, truca'm*.

Anton Carrera (Vic, 1943) conreà des de ben jove la poesia, la qual, en una primera etapa, ell mateix difongué com a rapsode, experiència que quedà enregistrada en un seguit de discos: *Anton Carrera diu els seus poemes*, *Anton Carrera i Piràmide*. També tingué sort amb la narrativa en castellà, i el 1968 guanyà el Premio 4 de Febrero de Torelló amb la novel·la *Los estúpidos*. La seva obra poètica comprèn, entre altres títols, *Les gestes essencials* (1979), *Nívia* (1981) o *En llista d'espera* (1998).

Miquel Obiols (Roda de Ter, 1945). Dedicat inicialment a l'ensenyament, ha desenvolupat una carrera en el món de la televisió com a guionista paral·lelament a la seva faceta d'escriptor de narrativa infantil i juvenil. Entre altres títols, cal esmentar *Ai, Filomena, Filomena* (Premi Crítica Serra d'Or, 1978), *El tigre de Mary Plexiglàs* (1987), *Minimals* (1988) i *77 històries* (1990).

Jacint Sala (Manlleu, 1945) és conegut sobretot com a poeta, tot i que també ha conreat la narrativa i el teatre. Va començar a publicar a principis dels anys seixanta en el suplement «Cau Faluga», i, a partir de la relativa normalització de la situació cultural catalana a principis dels anys setanta optà per donar-se a conèixer a través dels premis literaris, els quals sovint comportaven l'edició de l'obra. Així, han vist la llum, entre altres títols, *Adàgio per a un centaure* (1985), *Orbs d'alimares* (1985), *Les ombres, Laocont, les ombres* (1989), *Si vols, Virgínia, aquesta nit escoltarem Beethoven* (1989), *Morir a Guadalest* (1995) i *Extrema soledat, extrema gosadia* (1996). El mínim que es pot dir de l'obra de Jacint Sala és que és prou extensa i rigorosa com perquè se l'hagi de comptar entre els principals poetes catalans de la seva generació, al costat de Comadira, Parcerisas o Gimferrer.

Elies Mas (Manlleu, 1945) exerceix la seva professió d'arquitecte al País Basc, però sempre ha mantingut contacte amb l'ambient literari manlleuenc, on es formà com a poeta. Ha publicat el llibre de poesia *Samos* (1991), en el qual presenta de forma lineal les fases d'un viatge: invocació/presentació, anada, arribada, estada i partença.

En aquest apartat caldria esmentar també **Josep Albanell** (Vic, 1945), tot i que des de ben jove s'establí fora d'Osona; és molt coneguda la seva obra en el camp de la narrativa juvenil, on acostuma a utilitzar el pseudònim de Joles Senell i on compta amb una llarga llista de títols. També ha publicat les novel·les *Tractat de vampirilogia* (1975) i *Ventada de morts* (1978).

Carme Morera (Gurb, 1947). Es va donar a conèixer amb una breu mostra de poemes recollits sota el títol *Si guaito cap a mar* (1998), on es revelava com una poeta d'aquella estirp que veu el món com un mirall on es reflecteix l'ànima. Si bé parla sovint d'estats emocionals, ho fa amb imatges, procedents de l'àmbit natural (del mar, en els poemes d'aquest petit recull), d'una força visual impac-tant. Construeix, amb pinzellades de gran intensitat expressiva, petits quadres on el que compta, més que la perfecció del detall, és l'adequació del conjunt a la seva peculiar manera d'entendre el món i a si mateixa. Posteriorment ha publicat, en aquesta mateixa línia, els reculls *Haikus entre les branques* (2000) i *Sal* (2001).

Jaume Marín (Vic, 1949), com altres de la seva promoció, s'inicià com a cantautor català en el tombant de la dècada dels seixanta als setanta. Ha publicat els llibres de poesia *Grapats d'arena* (1978), *Quan el silenci et guanyi* (1988) i *A cops de tendresa* (1992).

Jaume Medina (Vic, 1949). Llicenciat en filologia clàssica, ha publicat tant llibres d'investigació i història literària, com de poesia pròpia. Entre els primers, cal esmentar la biografia *Carles Riba (1893-1953)*, i entre els segons, *Encalçar el vent* (1976) i *Dura llavor secreta* (1990).

Josep Riera (Oristà, 1950). Amb el seu primer llibre, *A plena pell* (1989), va establir una línia temàtica de la qual ha donat variants en els llibres següents: la del sentiment de desacord entre el jo líric i la seva circumstància vital. El desen-caix es manifesta, formalment, per mitjà de l'oposició de la sèrie dia-treball-consciència enfront de la sèrie nit-somni-inconscient: l'autor, que es veu obligat a dedicar el dia a un treball malagrat i a observar unes normes de comportament social sovint massa rígides, intenta alliberar, de nits i pels camins del somni, els instints reprimits. *Del joc al seny* (1991), *Amb les mans de fang* (1993), *Rera-guarda* (1994) i *Temps de vidre* (1998) són variacions d'aquesta línia argumental, que ha derivat cap al tema amorós en el que fins ara és el seu darrer llibre: *La pell de l'altra* (2000).

Roser Iborra (Alpens, 1952) es féu popular a través dels contes infantils i juvenils que durant anys publicà a la revista *Cavall Fort* (recollits l'any 1999 en dos volums: *Contes del poble i la ciutat* i *De casa a l'escola s'hi va pel carrer*). En aquest mateix gènere publicà el llibre *L'estiu a la ciutat* (Premi Lola Anglada 1989). Té una llarga llista de premis en narrativa no específicament infantil, una mostra de la qual són *La pubilla blanca* (Premi Ajuntament de Calldetenes, 1988, publicat en volum independent el 1998) i *Flors* (Premi Rovira Redorta 1991, publicat el 1998).

4. La promoció de la transició

Inclou els autors nascuts entre 1953 i 1965.

Miquel Pascual (Segura de la Sierra (Jaén), 1953). La seva família es traslladà a Centelles el 1963. Va estudiar al Seminari de Vic fins als 17 anys. Als 13 anys va guanyar el primer premi de poesia juvenil de Badalona amb un poema en català, «El meu poble». Des de 1976 fins a 1982 actuà com a intèrpret de les seves cançons a Osona. Va publicar el llibre *Miguel/Miquel* (1981) on hi ha una sèrie de poemes en castellà i en català, els quals fan referència a la seva circumstància

particular. A mitjans dels anys vuitanta deixà el conreu de la creació literària, que ha reprès l'any 1998, i des d'aleshores ha obtingut una quinzena de premis, tant en poesia com en prosa. El 2002 ha publicat tres llibres: el poemari *Barceloda*, l'irònic i humorístic *Diccionari Filosòfic Filològic*, i *Cansongs*, on es recullen les lletres de les seves cançons.

Francesc Codina (Granollers, 1954) participà activament des de ben jove en els moviments literaris osonencs (és un dels primers col·laboradors de la revista *Clot*), activitat que ha compaginat amb la dedicació a la política activa. Després d'una primera etapa d'abrandament juvenil, fruit de la qual és *Cops de cap a la lluna* (Premi Amadeu Oller 1974), adopta una poètica molt més exigent, renovant la línia encetada per la «generació del 51»; *La llum ineficaç* (2001), el seu últim llibre, posa de manifest la plena maduresa d'una de les veus més sòlides de la seva promoció.

Salvador Giral (Barcelona, 1954) resideix a Sant Hipòlit, on es va traslladar a finals dels anys vuitanta. En unes referències autobiogràfiques recollides en el llibre *Exit* (Premi Relatos con Clase 2000), explica que les ganes d'escriure li van venir, ja complerts els trenta anys, una temporada que vivia a Banyoles, i conclou que la influència de l'estany hi devia ser decisiva. Per a qui coneix els llibres de poesia (*Miratges*, *Elionor*, *Àvia Rosa*) i narrativa (*Ludus puerorum*) que Giral ha anat publicant al llarg dels anys noranta en editorials artesanals, això li permet entendre per què la seva obra es manifesta, des dels seus inicis, com una proposta molt personal, allunyada de tendències dictades per *gurús* i capelletes, i manté el lúcid compromís d'ajustar les formes expressives a la comunicació literària d'un ric bagatge humà adquirit al llarg d'anys de viure amb afany d'autenticitat. També revela que l'aparició de l'entorn natural en moltes de les seves obres no és pas gratuïta, sinó que es constitueix com un rerefons simbòlic on es projecten –anhels i frustracions– les profunditats més fosques de la psique de l'autor.

Víctor Sunyol (Vic, 1955). Fou un dels primers col·laboradors de la revista *Clot*, la qual va dirigir en la seva última etapa (1982-1985). Des dels seus inicis, planteja la seva obra en termes d'experimentació radical en els límits del llenguatge i de la comunicació. És normal, doncs, que una proposta d'aquest tipus s'hagi difós preferentment en edicions irregulars: és el cas de títols com *Ni amb ara prou* (1984), *Dos discursos* (1989), *Descripció de cec* (1990), *A la ratlla del sol* (1991) o *Els gossos de Tamdaght* (2002). Però la seva proposta no ha passat desapercebuda, de manera que alguns dels seus llibres han estat publicats i distribuïts d'una manera més efectiva: és el cas d'*Articles, pròlegs, discursos i altres escrits (I)* (1994), *Moment (1982-1986)* (1995), *Quadern de port* (1999) i *Quadern de bosc* (1999). En conjunt, la seva obra ha estat reconeguda per la crítica com una de les més innovadores dins el panorama de les lletres catalanes actuals.

Pere Güell (Manlleu, 1955). Va estar especialment actiu en els anys setanta, quan col·laborà en diverses publicacions de l'època, com *Silenci* i *La meua dona dorm amb el gat de l'avi*. En col·laboració amb Pep Rosanes publicà el llibre de poesia *On la nit era negra* (1993).

Miquel Creus (Vic, 1955). Ha reflectit, en les novel·les *Gaia... oh Gaia* (1987) i *Òpera àcid* (1989), el món de la marginalitat i les drogues, però no des d'una

perspectiva crítica, sinó assumint-ne creativament l'experiència, amb tècniques innovadores i un llenguatge creatiu.

Glòria Llobet (Barcelona, 1956). Des de 1978 exerceix la seva professió de mestra en una escola de Manlleu. S'ha distingit com a autora de narrativa infantil i juvenil. La llista de les seves obres és força extensa, i inclou títols com *Què t'angoixa, Núria?* (1994), *El diari de la Neus* (1996) o *Lara, quin nom!* (1997).

Jaume Collell (Manlleu, 1956). Conegut sobretot com a periodista, ha publicat també la novel·la *La corona impossible* (1987) i el llibre de viatges *El brau sense pell* (1992).

Montserrat Llorens (el Brull, 1956). Resident a Manlleu des de principis dels anys vuitanta, s'ha relacionat amb els poetes del Grup de Tavèrnoles; així, gairebé simultàniament, publica *També sóc vida* (Premi Josep Munteis d'Olot 1989) i, en la col·lecció «Llimerol», *Bressol d'amor i d'angoixa* (1989). Posteriorment ha publicat *Dietari. Lletre per a tu. Urgent* (1993), *Dones* (1999), en col·laboració amb la pintora Fina Casallí, i *Paisatges íntims* (2001).

Pep Rosanes neix a Manlleu el 1957, vila on passa els primers anys. Encara nen, els seus pares es traslladen a Roda de Ter. El 1975 coincideix amb Pere Güell en els estudis de COU; amb ell, amb Josep Manel Ferrer Moreno i amb Ramon Pujol fan la revista *Silenci* (1976). El 1977 comença els estudis universitaris: resideix a Barcelona des d'aleshores fins a finals dels anys vuitanta, quan estableix la seva residència a l'Esquirol. Però continua en contacte amb Pere Güell i Josep Manel Ferrer Moreno, amb els quals publica *La meva dona dorm amb el gat de l'avi*, autodefinida com una «revista o papers bruts amb poemes o mots o gargots». Amb Josep Casadesús (K-100) publica *Papers amorals* (1979) i *Nit de bruixes* (1980); en tots dos casos compta amb la col·laboració de Josep Manel Ferrer Moreno. Des de principis dels anys vuitanta treballa com a professor de secundària en diversos instituts, primer de l'àrea metropolitana de Barcelona, i posteriorment d'Osona. És un dels autors que publiquen en el volum col·lectiu *El Club dels 7 Poetes Morts de Roda de Ter*, el qual, amb un pròleg de Miquel Martí i Pol, havia d'haver aparegut el 1976, però no va sortir fins al 1991. El 1992 apareix *On la nit era negra*, llibre que recull obra seva i de Pere Güell corresponent a l'etapa de publicacions marginals i semiclandestines. A principis dels anys noranta publica dos llibres que mereixen una excel·lent acollida i que el consoliden com un dels autors més significatius de la seva generació: *La venjança de l'eunuc* (1993) i *El gos i l'ombra de l'alzina* (1994). Després d'un període de silenci, a finals de la dècada dels noranta reapareix amb la publicació de *Vuit poemes* (1998), *Set* (1998), *No he fet res* (1998) i *El cos del temps* (1999). Aquest mateix any 1999 guanya el Premi Carles Riba, que significa el reconeixement definitiu de la seva obra com un punt de referència obligat en la poesia catalana del tombant de segle. *Voltor*, el llibre guanyador, aparegué el 2000.

Enric Rovira (Vic, 1958-1995). Escriví poesia des de ben jove. Amb altres estudiants dels darrers cursos del Col·legi Sant Miquel de Vic, emparentats per Segimon Serrallonga (que els feia classes de literatura), publicaren una revista pel sistema de fotocòpies. De seguida s'afegí als poetes de la revista *Clot*, on va aportar obra fins que aquesta canvià de format a principis dels anys vuitanta. La seva

inquietud intel·lectual el portà a iniciar estudis de Filologia i Teologia, però finalment es llicencià, l'any 1987, en Història i Geografia. Els darrers anys de la dècada evolucionà cap a un estil de vida més natural, alhora que pràcticament deixà d'escriure. Tanmateix, la seva obra, que la seva família conserva, comprèn un gruix important; el seu valor i interès literari, a jutjar per les mostres que en deixà impreses, són inqüestionables. Esperem, doncs, que algun dia pugui ser recuperada.

Josep Casadesús (K-100) (l'Esquirol, 1959). Va participar en moltes iniciatives literàries submergides a finals dels setanta i principis dels vuitanta. Molt implicat en les activitats culturals del seu poble, el 1998 va publicar tres títols: la *plquette* de poemes *Enrocs*, el llibre de poesia per a nens *Vine lluna* (amb il·lustracions de Rosa Crehuet), i *Carretera del desig*, volum que resumeix la seva trajectòria poètica dels vuitanta i noranta. L'any 1999 va guanyar el Premi Pere Calders per l'obra *Namastei Baba*, relat d'un viatge a l'Índia. El seu darrer llibre publicat és *Petjades al fang* (2001), recull de cent tankes.

Tomàs Camacho (Ponferrada (Lleó), 1960). L'any 1968 es va traslladar amb la seva família a Manlleu; posteriorment va estudiar a Tarragona i s'establí definitivament a Alcanar. Però sempre s'ha mantingut vinculat amb Osona, on encara viu part de la seva família. Ha escrit part de la seva obra poètica en castellà (*Poema para inundar de agua un pasadizo de fantasmas*, publicat el 1995), però també s'ha destacat com a poeta en llengua catalana amb els volums *Tons i temps* (1999) i *Àngels a terra* (2001).

Cecília Alcántara Ribolleda (Berga, 1960). Als dotze anys es trasllada a Manlleu, on ha viscut fins que, fa aproximadament un any, s'instal·là a Vic. L'any 1985 se li manifestaren els primers símptomes d'una malaltia mental que ha estat diagnosticada com a «trastorn bipolar». Des d'aleshores, ha portat a terme un aprenentatge continu per afrontar la nova realitat que té al davant. Aquest procés ha quedat reflectit en dos llibres: el recull de poemes *Vida* (2001), i *Instants amics* (2002), on conjumina el dietari i la poesia.

Pere Saborit (Manlleu, 1961). Tot i que eminentment filosòfiques, algunes de les seves obres, com *El plat preferit dels cucs* (1987) o *Introducció al desconcert* (1991), pel seu to irònic i per l'estil aforístic i fragmentari, admeten una lectura en clau literària.

Miquel Vilardell (Taradell, 1960) viu i treballa a Taradell. Escriu des de molt jove, i les seves narracions s'han publicat en diverses revistes. Però és sens dubte amb les seves novel·les publicades, *Una setmana de bòlit* (1992), *Estiu roig* (1996) i *Carnaval al·lucinant* (1999), on ha demostrat que és un narrador de raça, capaç de mantenir l'atenció del lector de la primera fins a l'última pàgina. Amb *Instruccions per escriure una obra mestra* (1998) elabora una paròdia, irònica i fins i tot sarcàstica, de la crítica literària quan acadèmics desvagats la converteixen en un lleure cultural, dissociat de la realitat elemental: l'acte d'escriure. Aquesta paròdia la duu a les seves últimes –i molt serioses– conseqüències en la novel·la *Els expulsats de la nit* (1999), un autèntic *tour de force* amb una tradició novel·lística que arranca de Céline i acaba en Pedrolo, passant per Faulkner o Sarraute. És a dir (manllevant unes paraules de Sartre), «es tracta de contestar la novel·la a través d'ella mateixa, de destruir-la davant dels nostres

ulls al mateix temps que hom sembla voler-la edificar, d'escriure la novel·la d'una novel·la que no es fa».

Antoni Pladevall i Arumí (Taradell, 1961). Implicat en moltes iniciatives literàries, com ara la col·laboració des de primera hora amb la revista *Home Zero*, a la qual contribuï a donar continuïtat, o, ja més madur, a la revista *Ausa*, on a part de publicar articles dirigí la secció literària en un període renovador. En poesia, el gènere que ha freqüentat més assíduament, ha estat distingit amb diversos premis, però no ha publicat mai un volum independent, tot i que n'ha deixat mostres en nombroses revistes. De moment, la seva obra publicada comprèn tres títols força diferents. D'una banda, *La mentida original* (2000), una obra a cavall de la narrativa de ficció i el dietari, ja que, si per una banda relata uns fets viscuts per l'autor, per l'altra disposa el material dins una tènue –però perceptible– estructura narrativa. És també autor de la novel·la *La lliça bruta* (2001), on intenta actualitzar la narrativa rural d'estil modernista, seguint l'exemple de Faulkner. I, finalment, cal esmentar *La Il·lustració a Vic* (2000), un estudi rigorós i exemplar treball sobre una de les figures cabdals del seu temps.

Xavier Coromina (Torelló, 1962) es donà a conèixer amb la novel·la *Per a qui es baten els ous?* (finalista en el Premi Prudenci Bertrana de 1983), a la qual seguí *Còctel de fruites* (Premi La Colla, de Cassà de la Selva, 1985). Posteriorment s'ha dedicat a la prosa periodística, que ha aparegut en publicacions com *El 9 Nou* i *Avui*, entre altres. Recentment ha aparegut *Viatge a Atenes* (2000), on Coromina actualitza el gènere de la literatura de viatges seguint el mestratge de Josep Pla.

M. Dolors Farrés (Vic, 1962). Periodista, el 1995 va publicar la novel·la *Ciutat ambre*, que l'autora descriu com «una història de ficcions i realitats, surrealisme i humor càustic i reflexions agosarades sobre la condició humana, les seves ridicleuses i grandeses. No hi ha acció [...] perquè és una història que passa dins la ment de les persones».

Ramon Farrés (Manlleu, 1962). Publicà poemes en la primera etapa de la revista *Clot*, amb la qual col·laborà més activament en la segona etapa. Llicenciat en filologia clàssica, va residir a Berlín entre 1988 i 1995, on va estudiar la llengua i la literatura alemanyes. En el volum *Trenta-set poemes en forma de finestra* (1997) resumí la seva trajectòria poètica des de pràcticament els seus inicis; una obra, doncs, molt depurada, que resumeix el procés de maduració d'un home de finals del segle XX. Posteriorment ha publicat *Iste mundus furibundus* (2001), una mostra de la seva narrativa.

Amadeu Lleopart i Costa (Tona, 1963) escriu preferentment narrativa i poesia. Fins ara ha publicat, de narrativa, *El Paulet, facècies i amargors* (1997), *Escapçalls* (dins *Premis literaris de poesia i prosa*, Tona, 1998), *Un ram de roses roges*, *Àngels penedits* (1998), *Passeig pel mirall* (Premi Rovira Redorta 1995, publicat el 1999). De poesia ha publicat, entre d'altres, el conjunt líric *Tres paisatges* (*Ausa*, núm. 138), *Fent les paus amb mi mateix* (1998) i *Captiu* (2002). Una característica recurrent en la seva obra és el desdoblament del jo líric, o dels personatges. Es tracta d'uns textos que, sovint, es qüestionen la identitat en termes morals, conflicte que, de vegades, condueix a la tragèdia o, en altres ocasions, es resol a través d'un pacte.

Albert Canadell Vilalta (Tona, 1963), joier de professió, reflecteix en la seva obra (que comprèn la novel·la, el conte i la poesia) el coneixement humà adquirit al llarg de quinze anys de viatjar arreu del món. La crida a favor del respecte per la vida en les seves manifestacions no adulterades en nom d'un fals progrés és l'autèntic motor de *La tribu* (1998), un dels textos fundacionals de la seva obra narrativa. *Diari d'un il·luminat* (1998) és una continuació més elaborada d'aquesta línia. Amb *Dos contes del circ* (1998) ens apropa una realitat que coneix directament, ja que havia treballat al Circ Raluy.

Anna Dodas (Folgueroles, 1963 - Montpeller, 1986) s'havia donat a conèixer com a poeta amb col·laboracions a la revista *Clot*, però conreà també la narrativa, i fou amb el llibre *Capvespres de foc i grana* que guanyà el Premi Primavera de Vic en la modalitat de contes l'any 1981. Mesos abans de la seva tràgica mort havia estat distingida amb el Premi Amadeu Oller per a poetes inèdits per l'obra *Paisatge amb hivern* (1986). Pòstumament aparegué *El volcà* (1991), llibre de poesia que havia deixat enllestir. A la seva memòria, l'Ateneu de Folgueroles convoca, des de 1993, un premi literari destinat a distingir la millor *opera prima* publicada en llengua catalana durant els dos anys anteriors d'un autor o autora que no tingui més de 30 anys.

Pere Roca (les Masies de Voltregà, 1963-1993). Va estudiar a la Universitat Laboral de Tarragona. Es llicencià en filologia francesa a la Universitat de Barcelona. La seva poesia, que només havia estat publicada en revistes, ha estat pòstumament editada en el volum *Rotacions* (2001), on descobrim un poeta preocupat per recuperar i actualitzar les propostes de les avantguardes clàssiques, en un intent de transcendir les fórmules enquistades i els tòpics.

Robert Jové Raubert (Olost, 1964). Treballa de bibliotecari. Ha publicat el recull *Gelada negra* (2000), *Espases rovellades* (Premi Jacint Verdaguer 2001) i *Cançó de bressol del líquid amniòtic* (2001). Coneixedor i admirador tant del món del cinema, com de la poesia i de la cultura *underground* americana, la seva obra combina hàbilment aquests referents amb l'experiència pròpia, amb la realitat quotidiana, i amb els fets que han quedat per sempre a la memòria. Així, realitat i ficció es barregen i donen l'autèntica dimensió d'una imaginació que tendeix de forma natural al mite.

Xavier Tornafoch (Gironella, 1965). Resideix des de fa anys a Osona, on ha continuat la seva afecció a escriure. Llicenciat en història, ha conjuminat en els relats de *Em dic Vargas* (2001) la seva afecció a l'escriptura i el seu coneixement de la història. El resultat és una prosa amena i àgil que sempre està al servei d'una idea, d'un missatge. Aquesta combinació, més enllà de l'aparent facilitat, dota al conjunt d'unitat i consistència. També ha publicat les novel·les *Lletres d'exili* (1998), *L'olor de les acàcies* (2000) i el recull de contes *Cròniques bergadanes* (1995).

En aquest apartat caldria encabir altres autors com ara **Josep Ors**, autor del llibre de poesia *Només són fragments* (2000), d'un estil auster, gens retòric, força insòlit; el centellenc **Jordi Sala**, que en el volum *En un girar d'ulls* (2000) recollí una mostra que abraça trenta anys; l'inclassificable **Josep Manel Ferrer Moreno**, que ha deixat mostres de la seva obra única en gairebé totes les iniciati-

ves poètiques que s'han produït a Osona els darrers vint-i-cinc anys, i que, en volum independent, ha publicat *De la màgia de la mel* (2002); **Assumpta Suriñach**, que ha publicat el llibre de narracions gòtiques *I enmig de l'abraçada, unes gotes de verí* (2001); **Laura Grau**, centellenca, autora dels llibres de poesia *Les meves llunes* (1993) i *Esgranar el silenci* (2000); **Pep Castells**, autor del recull de relats *Tres dones* (1998); **Jesús Aumatell** (Manlleu, 1963), que l'any 2000 va recollir bona part de la seva poesia escrita fins aleshores en el volum *Inficcions...*

5. La promoció de la democràcia

Aquí es recullen els autors nascuts entre 1966 i 1980.

Emili Casals (Manlleu, 1969). Ha estat premiat en diversos concursos de poesia, de la qual donà una mostra amb *Pel maig cada dia un raig (Tardes de pluja)* (1998), un poema dividit en sis parts on l'autor reflexiona sobre l'escriptura i sobre l'amor en un procés al llarg del qual l'una i l'altre es complementen, dins el marc de la vida quotidiana, on escriure i estimar són experiències compartides. Ha donat mostra de les seves bones maneres com a narrador en el volum de contes *Vox populi* (2000) i en el relat introspectiu *Fa vent a la terrassa* (2000).

Mercè Molist (Manlleu, 1969). Llicenciada en ciències de la informació, ha col·laborat en nombrosos mitjans d'àmbit nacional. Ha publicat la novel·la *Cançó de valeriana* (1993).

Carme Jurado i Sayós (Centelles, 1972). En el breu recull *De casa estant* (1998) parla de l'amor amb un to íntim però proper; d'un amor que és part integrant de la vida quotidiana, tal volta l'element que li dóna el seu sentit millor. Amb *Les arrels del trencaclosques* (1999) donà una àmplia mostra dels seus interessos temàtics i dels seus registres formals, que afinà encara més en el llibre següent, *Els deliris de Kronos*, on la reflexió sobre el temps és l'eix vertebrador, sense esgotar-ne l'abast, sinó que dóna cohesió als diversos blocs temàtics que el configuren: la reflexió sobre la pròpia identitat (*Temps agredolç*); el dibuix, en tonalitats grises, de diversos tipus de ciutadans (*El temps dels altres*); el diàleg amb un tu amb qui es construeix, dia a dia, la relació amorosa (*Temps d'amor*); la fotografia en blanc i negre del paisatge urbà (*El temps a Ausa*), el qual dóna lloc també a les quatre estampes que clouen el volum (*Les estacions*).

Anna Aguilar Pujol (Gurb, 1975) publica el 1999 *La llei del pèndol*, on queda reflectida una sensibilitat que, des de l'adolescència, evoluciona cap a la maduresa. Es tracta d'un camí que no progressa linealment, perquè l'autora descobreix que sovint cal adoptar solucions contradictòries.

En aquest apartat caldria esmentar altres autors, com el centellenc **Joan Druguet Sallent**, autor del poemari *Des de l'infern* (2000); la manlleuena **Dolors Clota**, que ha publicat contes com «Illetes (instrumental)» (en el llibre *L'error imaginari i altres narracions*), *Cançó d'estiu* o *Dimarts d'octubre / Addagietto del quart moviment* (2000); **Dolors Cubí**, nascuda a Sant Pere de Torelló, autora fins ara del llibre de poesia *Les coses petites* (2000)...